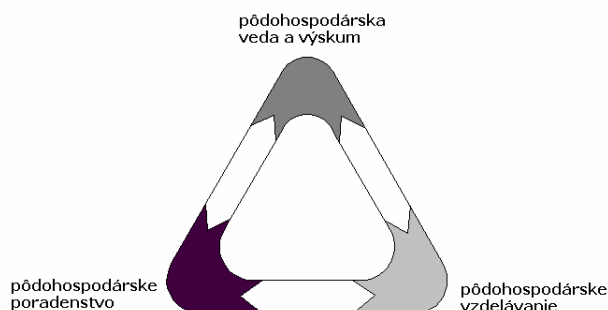

PÔDOHOSPODÁRSKY PORADENSKÝ SYSTÉM

PPS

KONCEPCIA SYSTÉMU PORADENSKÝCH SLUŽIEB V PÔDOHOSPODÁRSTVE SLOVENSKEJ REPUBLIKY OD ROKU 2007

Obsah

Úvod

1. Legislatívne základy zriadenia poradenského systému pre pôdohospodárov

2. Stručný prehľad vývoja poradenstva v rezorte pôdohospodárstva SR

2.1. Inštitucionálna a personálna základňa poradenského systému

2.1.1. Agroinštitút Nitra

2.1.2. ÚVTIP Nitra

2.1.3. Regionálne poradenské centrá

2.1.4. Poradcovia

2.2. SWOT analýza fungovania systému poradenstva v pôdohospodárstve SR

3. Nariadenia Rady (ES)

3.1. Výňatok z nariadenia Rady (ES) č. 1782/2003

3.2. Výňatok z nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

4. Realizácia systému poradenstva v pôdohospodárstve SR od roku 2007 – Pôdohospodársky poradenský systém

4.1. Vypracovanie ideovej koncepcie poradenstva v pôdohospodárstve SR

4.1.1. Určenie hlavného cieľa

4.1.2. Určenie základných princípov

4.1.3. Inštitucionálne zabezpečenie

4.1.3.1. Ministerstvo pôdohospodárstva SR (MP SR)

4.1.3.2. Agroinštitút Nitra

4.1.3.3. Národné lesnícke centrum – ÚLPV Zvolen

4.1.3.4. Rezortné inštitúcie

4.2. Schválenie koncepcie poradenstva v pôdohospodárstve SR

4.3. Definovanie štatútu, etického kódexu a vzdelávania pôdohospodárskeho poradcu

4.3.1. Pôdohospodársky poradca

4.3.2. Štatút pôdohospodárskeho poradcu

4.3.3. Etický kódex pôdohospodárskeho poradcu

4.3.4. Vzdelávanie poradcov

4.3.5. Certifikácia poradcov

4.4. Zriadenia Centrálného registra pôdohospodárskych poradcov

4.5. Pasportizácia poradenskej činnosti rezortných a mimorezortných organizácií

4.6. Spracovanie štatútu a menovanie Rady pre pôdohospodárske poradenstvo

4.7. Financovanie poradenstva

4.7.1. Zdroje na financovanie

4.7.2. Návrh personálneho obsadenia a rozpočtu na rok 2007

4.8. Monitoring a hodnotenie výsledkov poradenskej práce

4.9. Informačná podpora poradenstva

4.9.1. Vzdelávanie, poradenstvo a poskytovanie informácií

4.10. Spracovanie odborného triedníka poradenských činností

4.11. Určenie spôsobu vypracovania poradenských a vzdelávacích programov

4.12. Informovanie odbornej verejnosti a mediálna podpora pôdohospodárskeho

poradenského systému (PPS)

Záver

Prílohy

KONCEPCIA SYSTÉMU PORADENSKÝCH SLUŽIEB V PÔDOHOSPODÁRSTVE SLOVENSKEJ REPUBLIKY OD ROKU 2007

ÚVOD

V súvislosti s uplatňovaním krížového plnenia (Cross Compliance) sa v agrosektore všetkých členských štátov EÚ dostáva do popredia záujmu a nadobúda veľký význam poskytovanie poradenských služieb pre farmárov.

Podľa nariadenia Rady(ES) č. 1782/2003 musí byť pôdohospodársky poradenský systém zameraný minimálne na požiadavky definované v zákonných normách hospodárenia (Statutory Management Requirements –SMRs) a na udržanie pôdy v dobrom poľnohospodárskom a ekologickom stave (Good Agricultural and Environmental Conditions - GAEC).

Do systému poradenských služieb v rezorte pôdohospodárstva SR sú však zahrnuté aj ďalšie oblasti, o rozvoj ktorých má rezort záujem, napr. obnoviteľné zdroje energie, ekologické poľnohospodárstvo, trvalo udržateľný rozvoj lesníctva, rozvoj vidieka a i., resp. môžu byť doň zahrnuté aj novo sa objavené priority rezortu.

Materiál sa zaoberá ideovou koncepciou a stratégiou na dosiahnutie cieľa – vytvorenie jednoduchého, prehľadného a účinného pôdohospodárskeho poradenského systému (PPS). Načrtáva základnú filozofiu a princípy fungovania systému poradenských služieb vo všeobecnosti, bez ohľadu, s ktorou oblasťou súvisia. Zaoberá sa základnými prvkami poradenstva, ako je: inštitucionálne zabezpečenie, pôdohospodárski poradcovia – štatút, etický kódex, centrálny register pôdohospodárskych poradcov, vzdelávanie poradcov, informačná databáza a podpora poradenského systému.

Z dôvodu zvýraznenia významu poradenstva v pôdohospodárstve členských štátov EÚ v materiáli citujeme pasáže z nariadení Rady(ES) č. 1782/2003 a č. 1698/2005, ktoré sa dotýkajú poradenstva.

Materiál rešpektuje súčasné postavenie a náplň príspevkových organizácií rezortu (Agroinštitút Nitra a ÚVTIP Nitra). V prípade realizácie ich integrácie bude všetky súčasné kompetencie v systéme poradenských služieb zabezpečovať novovzniknutá integrovaná organizácia rezortu Agroinštitút Nitra v úzkej spolupráci s Národným lesníckym centrom – Ústavom lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen.

Materiál má otvorený flexibilný charakter a preto bude priebežne aktualizovaný v závislosti od potrieb a požiadaviek praxe.

1. LEGISLATÍVNE ZÁKLADY ZRIADENIA PÔDOHOSPODÁRSKEHO PORADENSKÉHO SYSTÉMU

Členské štáty EÚ sú v zmysle *nariadenia Rady (ES) č. 1782/2003* **povinné** od 1. januára 2007 zriadiť poradenský systém pre pôdohospodárov – **Pôdohospodársky poradenský systém (PPS)**, ktorý sa vzťahuje minimálne na základné požiadavky týkajúce sa **hospodárenia na pôde, riadenia poľnohospodárskych podnikov a dobrého poľnohospodárskeho a ekologického stavu pôdy**. Vytvorenie PPS vyplýva aj z *Opatrení na realizáciu strednodobej koncepcie politiky pôdohospodárstva z roku 2006*, ktoré ukladajú v nadväznosti na zhodnotenie efektívnosti súčasného systému poradenskej činnosti vypracovať koncepciu, legislatívne a inštitucionálne zabezpečiť výkon poradenstva, ktoré sa bude realizovať v zmysle reformovanej Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Podpora pôdohospodárskeho poradenstva je obsahom aj Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky. Taktiež *nariadenie Rady (ES) č. 1698/2005* kladie dôraz na ľudský potenciál a vytvára priestor na kreovanie riadiacich, podporných a poradenských služieb pre poľnohospodárske farmy, pre lesné hospodárstvo a prvotných spracovateľov poľnohospodárskych produktov, ako aj efektívne využívanie poradenských služieb.

V snahe zabezpečiť v pôdohospodárskej praxi dodržiavanie ekologických princípov, **musia členské štáty EÚ zaviesť aj spojenie medzi vyplácaním priamych platieb a dodržiavaním základných noriem a povinností v pôdohospodárstve** a v súvisiacich oblastiach v systéme *krížového plnenia - Cross Compliance (CC)*. Z tejto dikcie implicitne vyplýva, že poberateľ priamych platieb musí preukázať dodržiavanie požiadaviek krížového plnenia a inštitúcia realizujúca priame platby (Pôdohospodárska platobná agentúra) bude toto plnenie kontrolovať.

Systém krížového plnenia je **dodržiavanie súboru základných požiadaviek na správu a hospodárenie podniku, ktoré sú podkladom pre nárokovanie priamych platieb**. Požiadavky sú špecifikované v troch nasledovných oblastiach:

- *zákonné normy hospodárenia* – Statutory Management Requirements (SMRs) – zahrňujúce 19 rôznych smerníc a nariadení, t. j. základné požiadavky z oblasti životného prostredia, ochrany zdravia a ochrany zvierat,
- *udržanie pôdy v dobrom poľnohospodárskom a ekologickom stave* – Good Agricultural and Environmental Conditions (GAEC) – požiadavky na hospodárenie na pôde a jej správne využívanie, ochrana proti pôdnej erózii, zachovanie organických látok v pôde, zachovanie štruktúry pôdy a zabránenie jej degradácie,
- *zachovanie trvalých trávnych porastov* – Permanent Pasture (PP).

Uplatňovanie krížového plnenia nie je zavedením nových povinností pre pôdohospodárov. Prijal sa iba **princíp mechanizmu krátenia priamych platieb, až po vylúčenie zo systému podpôr tých pôdohospodárov, ktorí**

nedodržiajú určené zákonné predpisy a zásady správnej farmárskej praxe a hospodárenia na pôde.

Povinnosti pôdohospodárov nie sú vymedzené iba predpismi súvisiacimi s plnením požiadaviek krížového plnenia. Pri svojej činnosti musia dodržiavať celý rad ďalších predpisov a opatrení. Preto sú súčasťou celkového systému poradenských služieb v pôdohospodárstve SR, okrem oblasti uplatňovania krížového plnenia aj ďalšie oblasti podporujúce odbornou radou prácu farmára, vlastníka lesa, alebo prvotného spracovateľa poľnohospodárskych produktov.

2. STRUČNÝ PREHĽAD VÝVOJA PORADENSTVA V REZORTE PÔDOHOSPODÁRSTVA SR

Odborné poradenstvo v pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva SR (MP SR) sa začalo koncepčne budovať po roku 1995 v rámci projektu PHARE-DESIPAP. Filozofia poradenstva vychádza zo skúseností krajín EÚ a rešpektuje prepojenie troch základných úrovní:

- *úroveň sprostredkovateľská* – tvorená sieťou poradenských centier a koordinačným centrom, umožňujúca vzájomnú komunikáciu medzi poradcami a používateľmi - pôdohospodármi,
- *úroveň informačná* – tvorená databázou a internetovým portálom pre poradenstvo,
- *úroveň finančná* – zahŕňajúca čiastočné financovanie poradenských úkonov zo štátneho rozpočtu.

Inštitucionálnu základňu pôdohospodárskeho poradenstva tvorili: Agroinštitút Nitra, ÚVTIP Nitra, regionálne poradenské centrá a organizácie.

Personálnu bázu tvorili poradcovia vyškolení v Agroinštitúte Nitra.

Činnosť poradenstva týmito súčasťami pretrváva v rôznej kvalite a kvantite aj v súčasnosti.

2.1. Inštitucionálna a personálna základňa poradenského systému

2.1.1. Agroinštitút Nitra zabezpečuje agendu poradenstva prostredníctvom referátu poradenstva a tvorby projektov v rámci svojho organizačného útvaru „Centrum celoživotného vzdelávania“ (CCV).

Hlavné úlohy:

- zabezpečovanie vzdelávania poradcov,
- v spolupráci s ÚVTIP Nitra budovanie, inovácia a prevádzkovanie databázy poradcov a poradenských organizácií,
- prezentácia poradenstva a spolupráca na zahraničných projektoch týkajúcich sa poradenstva.

2.1.2. ÚVTIP Nitra zabezpečuje prevádzkovanie Informačného centra pre poradenstvo a internetový portál zriadený MP SR od roku 1999. Ťažiskom jeho činnosti je najmä informačná podpora poradenstva v rezorte pôdohospodárstva.

Hlavné úlohy:

- získavanie, spracovanie a distribúcia informačných zdrojov pre potreby poradenstva,
- v spolupráci s Agroinštitútom Nitra budovanie, inovácia a prevádzkovanie databázy poradcov a poradenských organizácií,
- sprístupnenie spracovaných informácií na internetovom portáli „Agroporadenstvo“, ktoré patrí medzi najvýznamnejšie zdroje informácií. Podľa prístupovej štatistiky je denná návštevnosť stránky cca 600 prístupov. Aj tieto skúsenosti potvrdzujú predpokladaný trend, že **získavanie informácií z internetu sa stáva dominantným a ma stále väčší význam. Informácie sú jednoducho a rýchlo dostupné s minimálnymi finančnými nákladmi.**

2.1.3. Regionálne poradenské centrá mali v sieti poradenských služieb sprostredkovať poradenské služby. Boli kontaktným bodom pre klienta a poradcu v danom regióne, poskytovali všeobecné informácie a propagovali poradenské služby. Postupne bolo zriadených 22 poradenských centier, z toho 10 pôsobilo v rámci rezortných vedecko-výskumných ústavov, 10 pri regionálnych pracoviskách SPPK a 2 v súkromných firmách.

Hlavné úlohy:

- organizovanie aktivít všeobecne vzdelávacieho charakteru (semináre, školenia, odborné špecializované dni, napr. deň poľa, chovu, novej techniky).
- poskytovanie základných informácií o databáze poradcov, poradenstve a informačných zdrojoch,
- zhromažďovanie informácií o poskytovaných poradenských službách.

Činnosť týchto centier sa dostala do útlmu, najmä z dôvodu nedoriešenej otázky ich financovania. V súčasnosti je prinajmenšom otázne, či tvoria aktívnu inštitucionálnu základňu v systéme pôdohospodárskeho poradenstva.

2.1.4. Poradcovia – ich registrovaný počet sa v priebehu formovania a existencie siete poradenských služieb zvyšoval, najmä z dôvodu vzdelávania nových poradcov a plnenia vstupných podmienok pre výkon funkcie poradcu. V databáze poradcov je v súčasnosti vedených podľa triednika činností vyše **300 poradcov** a viac ako **100 poradenských firiem**, väčšinou súkromných. Zoznam poradcov je priebežne aktualizovaný a zverejnený na internetovej stránke MP SR, Agroinštitútu Nitra a

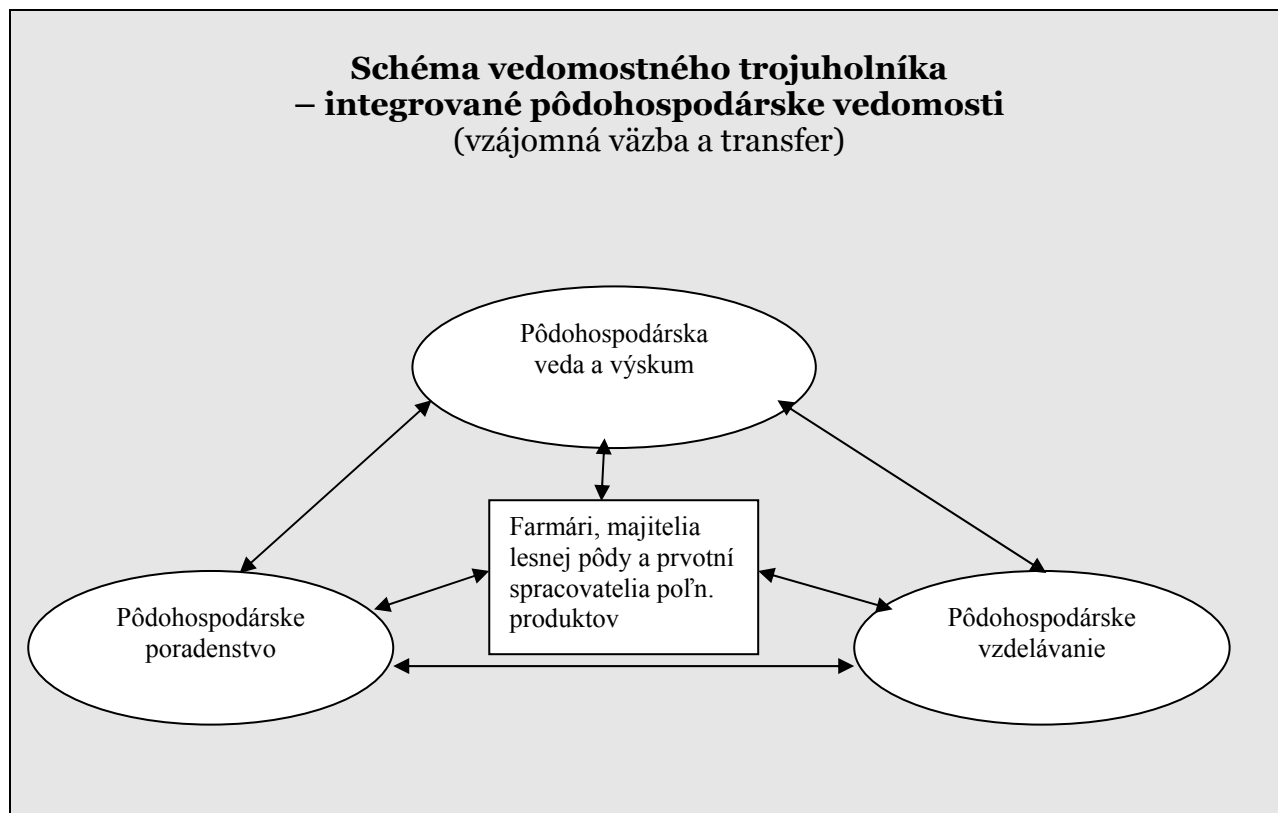
na špecializovanej stránke „Agroporadenstvo“ prevádzkovej ÚVTIP-om Nitra.

Dôležitým faktorom, ovplyvňujúcim odbornú úroveň poradcov bolo ich permanentné vzdelávanie, ktoré realizoval Agroinštitút Nitra a tvorilo ho najmä:

- vstupné vzdelávanie určené záujemcom o výkon poradenských služieb,
- inovačné (povinné) vzdelávanie poradcov vedených v databáze poradcov,
- špecializované vzdelávanie (voliteľné) na rôznu odbornú tému a vybranú problematiku.

V súvislosti s plnením nariadenia Rady (ES) č. 1782/2003 zorganizoval Agroinštitút Nitra niekoľko cyklov vzdelávacích kurzov určených poradenským subjektom so zameraním na základné požiadavky EÚ v oblasti životného prostredia, bezpečnosti potravín a welfare zvierat.

Systém poradenských služieb je súčasťou *vedomostného trojuholníka*. Jeho stredobodom – objektom pôsobenia je farmár, majiteľ lesnej pôdy alebo prvotný spracovateľ poľnohospodárskych produktov. Pokiaľ nové poznatky vedy a výskumu nebudú prenesené prostredníctvom vzdelávacích aktivít a poradenských služieb v čo najkratšom možnom čase k pôdohospodárovi, nie je možné hovoriť o efektívnom transfere nových poznatkov k ich užívateľom a vôbec o opodstatnenosti vedomostnej nadstavby pôdohospodárskeho sektoru. **Splnenie tejto úlohy je významným príspevkom rezortu pôdohospodárstva k budovaniu a k rozvoju vedomostnej ekonomiky v SR.**

2. 2. SWOT analýza fungovania systému poradenstva v pôdohospodárstve SR

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - vybudované základy systému pôdohospodárskeho poradenstva, - reálne skúsenosti s fungovaním poradenského systému rezorte MP SR, - inštitucionálne zabezpečenie poradenstva, - vysoký počet vyškolených poradcov, - funkčný portálový systém zverejňovania informácií, - širší odborný záber poradenstva, než vyplýva zo súčasných požiadaviek EÚ, ide najmä o: <ul style="list-style-type: none"> ▪ špecializované poradenstvo, ▪ normy ES, ▪ systém kvality, ▪ a pod. 	<ul style="list-style-type: none"> - nedoriešený systém akreditácie poradcov, - profil poradenských služieb nie celkom pokrýva aktuálne problémy najmä malých fariem (firiem) - nedostatočný monitoring a minimálna spätná väzba z poradenských výstupov, čo ovplyvňuje ďalší efektívny rozvoj systému poradenstva - nepostačujúce prepojenie poradenského systému na pôdohospodárov, - minimálne využívanie prostriedkov IKT na poradenstvo, - nevyriešené odmeňovanie poradenských subjektov a poradcov,
Možnosti	RIZIKÁ
<ul style="list-style-type: none"> - precízne definovať celý systém pôdohospod. poradenstva s inštitucionálnym zabezpečením, všetkými jeho súčasťami a väzbami - zvýšiť kvalitatívnu úroveň poradcov na základe ich ďalšieho vzdelávania a akreditácie - zabezpečiť koordináciu poradenskej činnosti z pohľadu vecnej kompetencie odborom vedy a výskumu MP SR, - poskytovanie poradenstva z „jedného“ miesta, - dobrá koordinácia poradenskej činnosti a výkon „procesu“ poradenskej aktivity, - možnosti efektívnej aplikácie prostriedkov IKT do poradenskej činnosti, - intenzívna, účelná a racionálna elektronizácia rezortu, - implementácia prvkov vedomostnej ekonomiky v rezorte, - využitie metód „e – vzdelávania“ do vzdelávania poradcov a pôdohospodárov 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok financií a neidentifikované finančné zdroje môže negatívne ovplyvniť vzdelávací proces poradcov, - nedostatočná súčinnosť odborov MP SR, Centra pôdohospodárskeho poradenstva, SPPK, rezortných výskumných ústavov, škôl, a. i., čo môže spôsobiť zbytočnú stratu podstatných informácií, alebo vznik duplicitných informácií, - neefektívne využívanie finančných a personálnych zdrojov, - nedostatočný dôraz na využívanie moderných informačných a komunikačných technológií pri prenose informácií k zabezpečeniu cieľov pôdohospodárskej politiky môže byť limitujúcim faktorom ďalšieho rozvoja pôdohospodárskeho poradenstva – základom práce poradcu sú informácie a využitie moderných informačných technológií

3. NARIADENIA RADY (ES)

3.1. Výňatok z nariadenia Rady (ES) č. 1782/2003

Vývoj a špecializácia v pôdohospodárstve si vyžaduje primeranú úroveň všeobecných, technických a ekonomických vedomostí u osôb pracujúcich v poľnohospodárstve, lesníctve a pri prvotnom spracovaní poľnohospodárskych produktov, najmä pokiaľ ide o nové prístupy k riadeniu, výrobe a marketingu. Mimoriadnu pozornosť preto treba venovať zvyšovaniu odborných vedomostí pôdohospodárov ich odborným vzdelávaním a využívaním poradenských služieb.

Nariadením Rady (ES) č. 1782/2003 sa stanovujú spoločné pravidlá pre režimy priamej podpory v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky a zavádzajú sa niektoré režimy podpory pre poľnohospodárov. Z nariadenia č. 1782/2003 sú nižšie uvedené pasáže, ktoré sa zaoberajú poľnohospodárskym poradenským systémom:

Pri pomoci pôdohospodárom prispôbiť sa normám modernej a kvalitnej výroby je nutné, aby členské štáty zriadili **pôdohospodársky poradenský systém**. Tento systém má prispieť k tomu, aby si pôdohospodári viac uvedomovali vzťahy medzi tokmi surovín a poľnohospodárskymi procesmi na jednej strane a štandardmi týkajúcimi sa životného prostredia, bezpečnosti potravín, zdravia zvierat a dobrého zaobchádzania so zvieratami, na strane druhej.

V z ť a h	
<i>toky surovín poľnohospodárske procesy</i>	<i>životné prostredie bezpečnosť potravín zdravie zvierat dobré zaobchádzanie so zvieratami</i>

Konkrétne ide o nasledovné ustanovenia:

Preambula

(2) Je potrebné spojiť plnú výšku platby priamej podpory s dodržovaním pravidiel, ktoré sa týkajú poľnohospodárskej pôdy, poľnohospodárskej produkcie a činnosti. Uvedené pravidlá sa musia týkať začlenenia základných štandardov z oblasti životného prostredia, bezpečnosti potravín, zdravia zvierat a dobrého zaobchádzania so zvieratami a dobrého poľnohospodárskeho a ekologického stavu do spoločných organizácií trhov. Pokiaľ sa nebudú tieto základné štandardy dodržiavať, členské štáty by mali priamou podporu čiastočne alebo úplne pozastaviť na základe podmienok, ktoré sú primerané, objektívne a odstupňované. Je potrebné, aby uvedené pozastavenie neovplyvnilo sankcie stanovené v súčasnosti alebo neskôr podľa akýchkoľvek iných ustanovení právnych predpisov spoločenstva alebo vnútroštátnych právnych predpisov.

(4) Pasienky stále majú kladný vplyv na životné prostredie, je vhodné prijať opatrenia podporujúce zachovanie súčasných stálych pastvín, aby sa zabránilo ich všeobecne rozšírenej premene na ornú pôdu.

(8) S cieľom pomoci poľnohospodárom prispôbiť sa normám moderného a kvalitného poľnohospodárstva je nutné, aby členské štáty zriadili komplexný poradenský systém na obchodné poľnohospodárske podniky. Uvedený poľnohospodársky poradenský systém má prispieť k tomu, aby si poľnohospodári viac uvedomili vzťahy medzi tokmi surovín a poľnohospodárskymi procesmi na jednej strane a štandardmi týkajúcimi sa životného prostredia, bezpečnosti potravín, zdravia zvierat a dobrej starostlivosti o zvieratá na strane druhej, bez toho aby akýmkoľvek spôsobom ovplyvňoval ich povinnosti a zodpovednosti, čo sa týka dodržiavania uvedených štandardov.

(9) S cieľom uľahčiť zavedenie poľnohospodárskeho poradenského systému by mali mať členské štáty dostatočnú lehotu na jeho zriadenie. Účasť v systéme by mala byť na dobrovoľnom základe, pokiaľ ide o poľnohospodárov, pričom prednosť majú poľnohospodári, ktorí dostávajú priame platby vyššie, ako je určitá čiastka za rok. Vzhľadom k tomu, že poradenská činnosť pozostáva z poskytovania rád poľnohospodárom, je vhodné, aby sa s informáciami získanými v rámci jej výkonu zaobchádzalo ako s dôvernými informáciami, okrem prípadu vážneho porušenia právnych predpisov spoločnosti alebo vnútroštátnych právnych predpisov.

(11) S cieľom posilniť účinnosť a rentabilitu správnych a kontrolných mechanizmov je nutné upraviť systém zriadený nariadením Rady (EHS) č. 3508/92 z 27. novembra 1992 o zavedení integrovaného administratívneho a kontrolného systému pre niektoré režimy podpory spoločnosti [6], aby sa do neho mohol zahrnúť režim jednotnej platby, režimy podpory pre tvrdú pšenicu, bielikovinové plodiny, energetické plodiny, ryžu, zemiakový škrob, škrupinové ovocie, mlieko, osivo a strukoviny pestované na zrno a zvláštne regionálne podpory, ako aj kontrolu uplatňovania pravidiel týkajúcich sa krížového plnenia, odlišenia a poľnohospodárskeho poradenského systému. Je nutné stanoviť možnosť začleniť ďalšie režimy podpory v neskoršom štádiu.

KAPITOLA 3 POĽNOHOSPODÁRSKY PORADENSKÝ SYSTÉM

Článok 13 Poľnohospodársky poradenský systém

1. Do 1. januára 2007 zriadia členské štáty pre poľnohospodárov poradenský systém v oblasti správy pôdy a poľnohospodárskych podnikov (ďalej len "pôdohospodársky poradenský systém"), spravovaný jedným či niekoľkými určenými orgánmi alebo súkromnými subjektmi.

2. **Poradenská činnosť** sa prinajmenšom vzťahuje na základné požiadavky týkajúce sa správy a na dobrý poľnohospodársky a ekologický stav.

Článok 14 Podmienky

1. Poľnohospodári sa môžu zúčastniť poľnohospodárskeho poradenského systému dobrovoľne.

2. Členské štáty dajú prednosť poľnohospodárom, ktorí dostávajú viac ako 15000 EUR priamych platieb na rok.

Článok 15 Povinnosti schválených súkromných subjektov a určených orgánov

Bez toho aby boli dotknuté vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa prístupu verejnosti na informácie, členské štáty dbajú na to, aby súkromné subjekty a určené orgány podľa článku 13 nezverejňovali žiadne osobné alebo jednotlivé informácie alebo údaje, ktoré získajú v rámci ich poradenskej činnosti, iným osobám, ako je poľnohospodár, ktorý spravuje príslušný poľnohospodársky podnik, okrem prípadu nezrovnalosti či porušenia zistené v rámci ich poradenskej

činnosti, pre ktorú vnútroštátne právne predpisy alebo právne predpisy spoločenstva ustanovujú povinnosť informovať verejný orgán, najmä v prípade trestného činu.

Článok 16 Prieskum

Najneskôr do 31. decembra 2010 predloží Komisia správu o používaní **poľnohospodárskeho poradenského systému**, na ktorej sú v prípade potreby priložené odpovedajúce návrhy určené na to, aby sa systém stal povinným.

3.2. Výňatok z nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Nariadením Rady (ES) č. 1698/2005 sa ustanovujú pravidlá podpory rozvoja vidieka prostredníctvom **Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka** (EPFRV). Časť nariadenia týkajúca sa poradenstva je uvedená nižšie. V oblasti rozvoja vzdelávania a využívania poradenských služieb ide najmä o nasledovné:

- Pokiaľ ide o ľudský potenciál, mal by sa sprístupniť súbor opatrení pre vzdelávanie, informovanie a šírenie vedomostí, využitie **poradenských služieb** poľnohospodármi, držiteľmi lesov a spracovateľmi poľnohospodárskych produktov a kreovania riadiacich, podporných a poradenských služieb pre farmy, ako aj poradenských služieb pre lesné hospodárstvo a spracovateľov - potravinárov.
- Využívanie **riadiacich a poradenských služieb** poľnohospodármi, držiteľmi lesov a spracovateľmi poľnohospodárskych produktov by im malo umožniť zlepšenie trvalo udržateľného riadenia podnikov. Využívanie poradenských služieb, ustanovené v nariadení Rady (ES) č. 1782/2003, by malo pôdohospodárom pomôcť posúdiť výkonnosť ich podnikov a určiť potrebné zlepšenia.
- Zriadenie **riadiacich, podporných a poradenských služieb** pre poľnohospodárske farmy, majiteľov lesov a spracovateľov poľnohospodárskych produktov by malo pomôcť prispôbovať sa, optimalizovať a zjednodušovať riadenie, a tak zlepšovať aj celkovú výkonnosť podnikov. Podpora rozvoja vidieka – **Os 1 – Zlepšenie konkurencieschopnosti odvetvia poľnohospodárstva a lesného hospodárstva**, je zameraná na schopnosť konkurovať odvetvia poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a týka sa opatrení zameraných na podporu znalostí a skvalitnenie ľudského potenciálu, o.i. aj prostredníctvom:
  - využívania **poradenských služieb** poľnohospodármi, majiteľmi lesov a spracovateľmi poľnohospodárskych produktov,
  - zriaďovania riadiacich, podporných a **poradenských služieb** pre farmy, ako aj poradenských služieb pre lesné hospodárstvo.

Podpora využívania poradenských služieb poľnohospodármi, majiteľmi lesov a spracovateľmi poľnohospodárskych produktov sa poskytuje s cieľom pomôcť im pokryť náklady, ktoré vyplývajú z využívania poradenských služieb určených na zlepšenie celkovej výkonnosti ich podniku.

Poradenská služba pre pôdohospodárov musí poskytovať rady aspoň v týchto oblastiach:

- zákonné požiadavky pre riadenie a dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky ustanovené v prílohách III a IV nariadenia Rady (ES) č. 1782/2003,
- normy bezpečnosti pri práci založené na právnych predpisoch ES.

Podpora pre využívanie poradenských služieb je obmedzená. Maximálne možno uhradiť 80% z oprávnených nákladov na poradenské služby, najviac však 1 500 €.

Článok 24 Využívanie *poradenských služieb*

1. Podpora ustanovená v článku 20 písm. a) bode iv) sa poskytuje s cieľom pomôcť poľnohospodárom a majiteľom lesov pokryť náklady, ktoré vyplývajú z využívania **poradenských služieb** určených na zlepšenie celkovej účinnosti ich podniku.

Poradenská služba pre poľnohospodárov musí poskytovať rady aspoň v týchto oblastiach:

a) zákonné požiadavky pre riadenie a dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky ustanovené v článkoch 4 a 5 a v prílohách III a IV nariadenia Rady (ES) č. 1782/2003;

b) normy bezpečnosti pri práci založené na právnych predpisoch Spoločenstva.

4. REALIZÁCIA SYSTÉMU PORADENSTVA V PÔDOHOSPODÁRSTVE SR OD ROKU 2007 - PÔDOHOSPODÁRSKY PORADENSKÝ SYSTÉM

Definovanie cieľa – od 1.1.2007 kreovanie a prevádzkovanie systému poradenských služieb v pôdohospodárstve SR a poskytovanie poradenských služieb v pôdohospodárstve minimálne v rozsahu v zmysle nariadenia Rady (ES) č. 1782/2003.

Na splnenie definovaného cieľa je potrebné zabezpečiť realizáciu nasledovných úloh:

4.1. Vypracovanie ideovej koncepcie poradenstva v pôdohospodárstve SR

Určenie hlavného cieľa, základných princípov, inštitucionálneho, personálneho a finančného zabezpečenia PPS v praxi. Definovanie rozsahu poskytovaných poradenských služieb a základného jadra vzdelávania pôdohospodárov. Určenie štruktúry inštitucionálneho zabezpečenia poradenstva s určením poslania a náplne činnosti, personálneho obsadenia, technicko – programového vybavenia a finančného zabezpečenia. Revitalizácia a reaktivácia existujúcej siete plošne rozmiestnených informačných stredísk v regiónoch Slovenska.

Termín: január 2007

Zodpovedné: MP SR, Agroinštitút

4.1.1. Určenie hlavného cieľa

Pôdohospodársky poradenský systém SR poskytuje rady v najdôležitejších oblastiach podnikania v pôdohospodárstve v súlade so Spoločnou poľnohospodárskou politikou EÚ. Pomáha farmárom, majiteľom lesa a spracovateľom poľnohospodárskych produktov riešiť ich problémy, prispôbovať proces výroby a metódy riadenia požiadavkám a potrebám súčasnosti. Hlavným cieľom je poskytovanie poradenských služieb v oblasti správy a optimalizácie hospodárenia pôdohospodárskych podnikov a v súlade s právnymi predpismi poskytovanie odbornej podpory pre:

- zabezpečenie a dodržiavanie zákonných požiadaviek pre hospodárenie s ohľadom na ochranu životného prostredia, verejného zdravia, riadneho zaobchádzania so zvieratami a nezávadnosti potravín,
- zabezpečovanie a dodržiavanie dobrého poľnohospodárskeho, lesníckeho a ekologického stavu pôdy,
- dobré zaobchádzanie so zvieratami,
- plnenie ďalších priorít a úloh vyplývajúcich z politiky EÚ.

4.1.2. Určenie základných princípov

Základným rysom pôdohospodárskeho poradenského systému je jednoduchosť, prehľadnosť, účinnosť a funkčnosť. Je založený na princípoch:

- obsahového zamerania vychádzajúceho z požiadaviek Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ s rešpektovaním cieľov národnej agrárnej politiky,
- jednotného riadenia systému - strategické a koncepčné riadenie MP SR, koordinačná, metodická a administratívna činnosť Agroinštitútu Nitra, prostredníctvom Centra pôdohospodárskeho poradenstva (CPP), ako jeho organizačnej jednotky,
- aktívnej spoluúčasti samosprávnych, profesijných a mimovládnych organizácií pri stanovovaní cieľov, programov, postupov a celkovom hodnotení systému,
- súkromných poradenských subjektov – certifikovaných poradcov,
- zabezpečenia odborného zázemia poradcov organizovaním kontinuálneho vzdelávania a spracovania metodík a štandardov poradenskej práce,
- garantovania štátom odbornej spôsobilosti poradcov – systém je založený na akreditácii a certifikácii poradcov a ich centrálnej evidencii,
- zabezpečenia celoplošnej dostupnosti poskytovaných informácií,
- účinnej aplikácie prostriedkov informačných a komunikačných technológií,
- poskytovania spätnej väzby pre kontrolu účinnosti poradenstva s cieľom skvalitnenia pôdohospodárskeho systému.

4.1.3. Inštitucionálne zabezpečenie

V súčasnosti v Slovenskej republike nie je celoplošne účinne pôsobiaca pôdohospodárska poradenská inštitúcia. Z tohto dôvodu sú poradenské služby nejednotné a poradenstvo je poskytované prostredníctvom súkromných právnických a fyzických osôb bez metodického riadenia. Z dôvodu jednotného pôsobenia systému pôdohospodárskeho poradenstva sa poradenský systém inštitucionálne zabezpečuje nasledovne:

- Orgány EÚ
- Národná rada SR
- Vláda SR
- Ministerstvo pôdohospodárstva SR
  - Rada pre pôdohospodárske poradenstvo
  - Sekcia - odbor vedy a výskumu

- Agroinštitút Nitra
  - Centrum pôdohospodárskeho poradenstva
    - Regionálne Infoterminály Centra pôdohospodárskeho poradenstva
  - Národné lesnícke centrum – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen
  - Rezortné inštitúcie.

Nevyhnutným predpokladom kvalitného a efektívneho fungovania systému poradenských služieb v pôdohospodárstve je úzka a kontinuálna spolupráca vedecko – výskumnej základne a špecializovaných organizácií rezortu, Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, Slovenskej lesníckej komory, zväzov a združení, univerzít a stredných odborných škôl, mimovládnych organizácií, súkromných poradenských organizácií a i.

Schéma inštitucionálneho zabezpečenia PPS (I. a II.) je uvedená v prílohe materiálu.

4.1.3.1. Ministerstvo pôdohospodárstva SR (MP SR)

- *Minister pôdohospodárstva*
  - *je najvyšším garantom pôdohospodárskeho poradenského systému*
  - *menuje členov Rady pre pôdohospodárske poradenstvo, ktorý je poradný orgán ministra pre oblasť poradenstva. Rada pre pôdohospodárske poradenstvo spolupracuje pri tvorbe koncepčných podkladov, analýz a hodnotení poradenskej činnosti. Určuje priority a smerovanie poradenskej činnosti. Navrhuje zameranie a témy vstupných, inovatívnych a povinných odborných kurzov určených pre poradcov. Ako nezávislý orgán spolupracuje pri certifikácii poradcov,*
- *MP SR pôsobí na úrovni legislatívnej a metodicko – riadiacej.*
  - *sekcia - odbor vedy a výskumu MP SR plní metodicko – riadiacu funkciu v pôdohospodárskom poradenskom systéme a vytvára podmienky pre poskytovanie odborných poradenských služieb na zabezpečenie cieľov a požiadaviek pôdohospodárskej politiky.*

4.1.3.2. Agroinštitút Nitra

Svojím organizačným útvaram **Centrom pôdohospodárskeho poradenstva (CPP)** zabezpečuje najmä:

- tvorbu koncepčných materiálov, analýz a prognóz súvisiacich s poradenskou činnosťou,
- koordináciu poradenských aktivít v rámci poradenského systému,
- hodnotenie efektívnosti a analýza poradenských služieb a činnosti poradcov,
- komplexnú starostlivosť o pôdohospodárskych poradcov – tvorba a realizácia vzdelávacích programov v rámci systému permanentného vzdelávania pôdohospodárskych poradcov a zvyšovania ich odbornosti,
- organizačné zabezpečenie akreditácie poradcov a ich certifikácia ,
- vedenie a priebežnú aktualizáciu Centrálného registra pôdohospodárskych poradcov,
- účasť a spoluprácu pri tvorbe medzinárodných projektov zameraných na poradenstvo,
- zverejňovanie výsledkov poradenstva a zabezpečenie spolupráce s médiami,
- prezentáciu prípadových štúdií,
- prípravu, vydávanie a distribúciu príručiek a metodických postupov pre poradcov, informačných a vzdelávacích materiálov pre pôdohospodárov,

katalógu špičkových projektov a odborného printového, resp. elektronického periodika určeného poradcom, pôdohospodárskym a vidieckym komunitám.

Technickou súčasťou CPP sú **regionálne Infoterminály CPP** – ide o kontaktné počítačové terminály. Plošne sú rozmiestnené po území celého Slovenska na miestach dostupných potencionálnym užívateľom poradenských služieb – regionálnych pracoviskách SPPK, PPA, poprípade aj na ďalších miestach prichádzajúcich do kontaktu s užívateľmi poradenských služieb – pracoviská profesijných zväzov a združení, výskumných ústavov a pod. Plnia úlohu miesta prvého kontaktu a zdroja prvotných informácií. Ich cieľom je poskytovať najmä farmárom, majiteľom lesa a spracovateľom poľnohospodárskych produktov základné, stručné a prehľadné informácie týkajúce sa pôdohospodárskeho poradenstva a jednoduchú orientáciu v systéme – adresáre relevantných inštitúcií, pravidelne aktualizované zoznamy pôdohospodárskych poradcov a pod. Pri každom regionálnom Infoterminále CPP budú k dispozícii aj stojanové **Infopulty**, na ktorých budú voľne a bezplatne prístupné v tlačenej forme informatívne materiály týkajúce sa poradenstva – stručné príručky, letáky, listovky alebo skladačky. Výhodou regionálnych Infoterminálov CPP je, že nie sú administratívne náročné, nevyžadujú si náklady na pracovné sily, nájom priestorov a ďalšie prevádzkové náklady. Počet Infoterminálov CPP nie je obmedzený. Ich hustota a rozmiestnenie na území SR bude vychádzať z potrieb regiónov.

4.1.3.3. Národné lesnícke centrum

Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen (NLC – ÚLPV) – je špecializovanou organizáciou zameranou na transfer vedomostí z oblasti lesníctva, ktorá úzko spolupracuje s Centrom pôdohospodárskeho poradenstva pri Agroinštitúte Nitra. Jeho činnosť je zameraná najmä na:

- tvorbu koncepčných materiálov, analýz a prognóz súvisiacich s poradenskou činnosťou v lesníctve,
- hodnotenie efektívnosti a analýzu poradenských služieb a činnosti poradcov v lesníctve,
- odbornú starostlivosť o poradcov v lesníctve – tvorba a realizácia vzdelávacích programov v rámci systému permanentného vzdelávania a zvyšovania odbornosti poradcov v lesníctve,
- spolupodieľanie sa na akreditácii poradcov v lesníctve a ich certifikácii a ako odborný garant za oblasť lesníctva nezastupiteľne spolupracuje pri tomto procese s Centrom pôdohospodárskeho poradenstva pri Agroinštitúte Nitra,
- získavanie, spracovanie a distribúcia informačných zdrojov pre potreby poradenstva so zameraním na lesníctvo.

Informačná databáza poradenského systému sa bude nachádzať na internetovej stránke organizácie, ktorá bude prístupná bezplatne. Technickú prevádzku, zálohovanie a informačnú bezpečnosť bude zabezpečovať NLC – ÚLPV. Databáza bude poskytovať informácie v rovnakej štruktúre ako v súčasnosti prevádzkuje ÚVTIP Nitra. Obidve špecializované databázy – zamerané na poradenstvo - budú vzájomne prepojené s možnosťou okamžitého prelinkovania.

4.1.3.4. Rezortné inštitúcie

Rezortné inštitúcie poskytujú poradenské služby v zhode s ich odborným zameraním. Úzko spolupracujú s Centrom pôdohospodárskeho poradenstva najmä pri zvyšovaní odbornej úrovne poradcov, poskytovaním lektorov na vzdelávacie aktivity určené pre poradcov, pri šírení odborných informácií a pri všetkých činnostiach, ktoré môžu pomôcť pri efektívnom poskytovaní poradenských služieb.

4.2. Schválenie koncepcie poradenstva v pôdohospodárstve SR

Schválenie koncepcie poradenstva v pôdohospodárstve SR na porade vedenia MP SR.

Termín: január 2007

Zodpovedné: MP SR

4.3. Definovanie štatútu, etického kódexu a vzdelávania pôdohospodárskeho poradcu

Definovať kvalifikačné, odborné, morálne a iné požiadavky, ktoré musí spĺňať pôdohospodársky poradca, aby bol zaradený do Centrálného registra pôdohospodárskych poradcov a vykonávať činnosť poradcu. Určenie povinností a nárokov na ďalšie vzdelávanie a preukázanie profesionality.

Termín: február 2007

Zodpovedné: MP SR, Agroinštitút

4.3.1. Pôdohospodársky poradca

Pôdohospodársky poradca v záujme realizácie priorít Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ a národnej pôdohospodárskej politiky poskytuje rady, ktoré pomáhajú dosiahnuť určené ciele. Pôdohospodársky poradca musí pritom pochopiť systém a smer vývoja pôdohospodárstva, musí mať *prehľad*, dobre poznať procesy a postupy obvyklé v pôdohospodárskej praxi, musí poznať *detaily*, vedieť ako upraviť detaily, aby sa zmenil celý smer, musí chápať *súvislosti* a mať schopnosť a dôveryhodnosť, aby sa poznatky dostali k zákazníkovi a ten zmenil svoje konanie. Musí ovládať spôsob a *metodiku* poradenstva.

Pôdohospodársky poradca na plnenie svojich úloh potrebuje najmä:

- jasne stanovené ciele,
- najnovšie poznatky z výskumu,
- úzky vzťah k zákazníkovi (k praxi),
- rozsiahle informácie o podporných a kontrolných postupoch,
- dôveryhodnú organizáciu v zázemí,
- dostatočné materiálne vybavenie,
- výmenu skúseností, metodické zdokonaľovanie.

4.3.2. Štatút pôdohospodárskeho poradcu

Pôdohospodársky poradca podniká na základe oprávnenia k vykonávaniu poradenských služieb, ktorý splnil podmienky odbornej spôsobilosti, ukončil predpísaný stupeň vzdelania, absolvoval doplňujúce formy vzdelania – špecializované kurzy, získal certifikát, je bezúhonný a zaviazal sa dodržiavať etický kódex poradcu.

Pôdohospodársky poradca zaradený do Centrálného registra pôdohospodárskych poradcov musí spĺňať tieto kritériá:

- a) *kvalifikačné požiadavky – absolvovanie vysokej školy príslušného zamerania alebo strednej odbornej školy ukončenej maturitou,*
- b) *odborná prax – pri vysokoškolskom vzdelaní 5 rokov, pri strednom odbornom vzdelaní 10 rokov,*
- c) *preukázanie profesionality – poradcovia s vysokoškolským vzdelaním sa musia preukázať 2 referenciami o poradenských službách v predchádzajúcom roku, v prípade stredoškolského vzdelania musia mať odporúčanie 2 nezávislých poradcov pre vykonávanie tejto činnosti, tieto kritéria platia aj ak sú zamestnaní v poradenskej firme,*
- d) *odborný rast – nový poradca musí absolvovať predpísaný študijný program pre poradcu- čakaťľa, následne absolvovať vstupný kurz a povinné odborné kurzy, poradca s viacročnými skúsenosťami musí absolvovať inovované a povinné odborné vzdelávanie, ktoré uskutočňuje Agroinštitút Nitra, NLC-ÚLPV, spravidla raz za dva roky.*

Pôdohospodársky poradca spĺňajúci všetky predpísané kritériá bude zapísaný do Centrálného registra pôdohospodárskych poradcov a bude mu vystavený *certifikát pôdohospodárskeho poradcu.*

Poradca je povinný permanentne si zvyšovať svoju odbornosť v rámci celoživotného vzdelávania. Vzdelávanie zahrnuté do *programu vzdelávania pôdohospodárskych poradcov* je poskytované za úhradu. V odôvodnených prípadoch, ak je to v súlade s cieľmi a prioritami rezortu, je možné v súlade s platnými právnymi predpismi pripraviť programy vzdelávania pôdohospodárskych poradcov financované z rozpočtovej kapitoly MP SR.

4.3.3. Etický kódex pôdohospodárskeho poradcu

Pôdohospodársky poradca musí dodržiavať Etický kódex pôdohospodárskeho poradcu, v ktorom sú definované základné zásady dodržiavania morálnych vzťahov k zákazníkovi. Etický kódex musí vychádzať z dlhodobých poznatkov a z praxe profesionálneho poradenstva a zásad vydaných FEACO (Federation Européene des Associations de Conseils en Organisation) v Bruseli v roku 1993, zameraných najmä na dodržiavanie etických vzťahov k zákazníkovi. Etický kódex pôdohospodárskeho poradcu je uvedený v prílohe č. 1.

4.3.4. Vzdelávanie poradcov

Model vzdelávania pôdohospodárskych poradcov zohľadňuje kľúčové vedomosti a zručnosti potrebné na výkon činnosti pôdohospodárskeho poradcu s orientáciou na poradenské programy reagujúce na zákonné požiadavky EÚ a potreby rezortu. Systém ďalšieho vzdelávania poradcov (povinný, základný a nadstavbový kurz), najmä rezortnými vzdelávacími inštitúciami podľa jednotlivých odborností v akreditovaných vzdelávacích aktivitách, vychádza zo základnej požiadavky, že poradcovia si musia trvalo

zdokonaľovať svoju odbornosť, vedomosti, metódy a pracovné postupy, aby podávali najlepšie výsledky a výstupy svojim zákazníkom.

Celoživotné vzdelávanie poradcov sa uskutočňuje najmä prostredníctvom Agroinštitútu Nitra, NLC – ÚLPV a ďalších rezortných vzdelávacích inštitúcií, ktoré pripravujú a ponúkajú vzdelávacie aktivity akreditované Ministerstvom školstva SR, podľa zákona o ďalšom vzdelávaní.

Celoživotné vzdelávanie poradcov je nevyhnutným predpokladom zvyšovania ich odbornosti a udržania sa v Centrálnom registri pôdohospodárskych poradcov.

Ponuka vzdelávacích aktivít štruktúrovaná v programe vzdelávania pôdohospodárskych poradcov je orientovaná na prioritné témy rezortu pôdohospodárstva v súlade so zameraním Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Vzdelávanie pôdohospodárskych poradcov pozostáva najmä z:

- *povinného vzdelávania* spojeného s obhajobou vzorového projektu ako súčasť akreditačného procesu a certifikácie poradcu,
- *doplňkového vzdelávania*.

Vzdelávanie pôdohospodárskych poradcov má cyklický charakter a skladá sa z dvoch častí:

- *všeobecná časť* – musí ju absolvovať každý poradca. Jej náplňou sú nové informácie potrebné pre všetkých poradcov, tvorba a využívanie informačných systémov, legislatívne zmeny v rezorte pôdohospodárstva, systém podpôr v agrosektore, stratégia a efektívnosť práce poradcu.
- *odborná časť* – musí ju absolvovať poradca podľa zamerania vlastnej odbornej poradenskej činnosti na základe odborového triedníka poradenských činností.

V ponuke vzdelávacieho balíka pre pôdohospodárskych poradcov sa využívajú okrem tradičných foriem vzdelávania e-learningové formy vzdelávania.

Súčasný poradca musí absolvovať aj nadstavbový kurz *Personálna komunikácia*, resp. preukázať, že absolvoval obdobný odborný kurz. Hodnotiacim kritériom budú aj realizované projekty z eurofondov, referencie o poradenských službách v predchádzajúcom období. Perspektívnym sa javí akreditovať študijný program „Pôdohospodársky poradca“ v spolupráci a odbornými fakultami vysokých škôl SR.

4.3.5. Certifikácia poradcov

Určenie podmienok, za ktorých by bol poradca vedený v novovytvorenom Centrálnom registri pôdohospodárskych poradcov, absolvovanie povinného odborného kurzu *Uplatňovanie zákonných noriem EÚ pri hospodárení na pôde* so zameraním na zákonné požiadavky pre riadenie a dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky ustanovené nariadením Rady (ES) č. 1782/2003 a normy bezpečnosti pri práci založené na právnych predpisoch Spoločenstva. Pre poradcov z oblasti lesníctva a potravinárstva určiť obsah povinných odborných kurzov so zameraním na legislatívu EÚ a SR.

4.4. Zriadenie Centrálného registra pôdohospodárskych poradcov

V zásadách Centrálného registra pôdohospodárskych poradcov, ktorý je **ústredným a jediným zoznamom certifikovaných pôdohospodárskych poradcov**, určiť

jeho obsahové zameranie, adresár, spôsob vedenia a doplňovanie evidencie, zaraďovanie a vyradovanie poradcov, inštitucionálne zabezpečenie a prístupnenie. Na základe doplnenia požiadaviek na poradcu aktualizovať Centrálny register pôdohospodárskych poradcov a zabezpečiť verejnú dostupnosť. Vede ho Centrum pôdohospodárskeho poradenstva pri Agroinštitúte Nitra, ktoré zodpovedá za jeho obsahové zameranie, spôsob vedenia a aktualizovanie evidencie.

Centrálny register má informačný charakter a je prístupný bezplatne. Sú v ňom zaradení pôdohospodárski poradcovia spĺňajúci kritéria štatútu pôdohospodárskeho poradcu. Ak poradca prestane plniť kritéria potrebné pre výkon pôdohospodárskeho poradcu, z Centrálného registra pôdohospodárskych poradcov bude vyradený. Register poskytuje informácie o pôdohospodárskych poradoch podľa oblastí poradenstva zaradených do registra na základe *odborového triedníka poradenských činností*.

Poradenské firmy, ktoré budú chcieť byť zaradené do centrálného registra, musia preukázať, že disponujú kompetentnými odborníkmi spĺňajúcimi štatút pôdohospodárskeho poradcu.

Termín: od marec 2007 – priebežne v ďalších rokoch   *Zodpovedný: Agroinštitút*

4.5. Pasportizácia poradenskej činnosti rezortných a mimorezortných organizácií

Získanie podrobných informácií všetkých poradenských činností poskytovaných rezortnými výskumnými ústavmi. Definovanie úlohy, postavenia, zamerania a podmienok poskytovania poradenstva jednotlivými rezortnými inštitúciami v pôdohospodárskom poradenskom systéme s vytvorením prehľadnej databázy.

Aktualizovanie databázy všetkých profesijných, mimovládnych organizácií a záujmových združení – poľnohospodárskych, farmárskych, lesníckych, potravinárskych, vidieckych – s určením ich poslania v systéme poradenstva. Formulovanie postavenia vysokého a stredného odborného školstva v systéme pôdohospodárskeho poradenstva.

Termín: od marec 2007 – priebežne v ďalších rokoch   *Zodpovedný: Agroinštitút*

4.6. Spracovanie štatútu a menovanie Rady pre pôdohospodárske poradenstvo

Určenie poslania, pôsobenia, štruktúry, proporcionálneho odborného zloženia, práv a povinností Rady pre pôdohospodárske poradenstvo, ako poradného orgánu ministra pôdohospodárstva SR, ktorý menuje členov Rady. Na základe schváleného štatútu menovanie členov Rady pre pôdohospodárske poradenstvo. Štatút Rady je uvedený v prílohe č. 2.

Termín: február 2007

Zodpovedné: MP SR

4.7. Financovanie poradenstva

Kvantifikácia finančných požiadaviek všetkých zainteresovaných inštitúcií participujúcich v systéme pôdohospodárskeho poradenstva (Agroinštitút, NLC-ÚLPV, IVVL, SPPK, atď.) potrebných na fungovanie pôdohospodárskeho poradenstva.

Nevyhnutnou podmienkou fungovania pôdohospodárskeho poradenského systému je finančná podpora zo strany štátu, najmä v oblastiach:

- zabezpečenia prevádzky CPP v Agroinštitúte Nitra, ÚLPV v Národnom lesníckom centre Zvolen a úplného administrovania všetkých zložiek poradenského systému,
- realizácie vzdelávania poradcov a poskytnutia možnosti permanentného zvyšovania odbornosti poradcov,
- zabezpečenia informačnej podpory poradenského systému - prevádzkovanie domovskej stránky „Agroporadenstvo“ pre pôdohospodárske poradenstvo na internete, obsahujúcej čo najširšie spektrum informácií určených pre poradcov a odbornú verejnosť, publikačnej činnosti a distribúcie tlačených materiálov.

Finančná podpora zo strany štátu sa realizuje prostredníctvom kontraktov s poverenými organizáciami rezortu najmä na administratívno-organizačné zabezpečenie a fungovanie poradenského systému, na zabezpečenie systému vzdelávania pôdohospodárskych poradcov a na zabezpečenie informačnej podpory poradenského systému.

Termín: január 2007

Zodpovedné: MP SP, Agroinštitút

4.7.1. Zdroje na financovanie

Poradenstvo a s ním súvisiace vzdelávanie a poskytovanie informácií sa finančne zabezpečuje viaczdrojovo, a to:

- z prostriedkov EÚ,
- z prostriedkov poskytovaných MP SR,
- z prostriedkov mimovládnych organizácií,
- z vlastných zdrojov užívateľa.

Poskytovanie poradenských služieb je finančne založené na komerčnom princípe a je vecou dohody medzi objednávateľom poradenských služieb – farmárom, vlastníkom lesa alebo prvotným spracovateľom poľnohospodárskych produktov a poskytovateľom poradenských služieb – poradcom.

4.7.2. Návrh personálneho obsadenia a rozpočtu na rok 2007

Personálne obsadenie Centra pôdohospodárskeho poradenstva pri Agroinštitúte Nitra:

Činnosť Centra pôdohospodárskeho poradenstva zabezpečia minimálne 4 pracovníci na pozíciách:

- Hlavný manažér (vzdelanie vysokoškolské s predpokladanou praxou minimálne 5 rokov)
- Programový manažér (vzdelanie vysokoškolské s predpokladanou praxou minimálne 3 roky)
- Manažér pre vzdelávanie a styk s verejnosťou (vzdelanie vysokoškolské s predpokladanou praxou minimálne 1 rok)
- Asistent (vzdelanie vysokoškolské bez praxe, príp. úplné stredoškolské vzdelanie s 5 ročnou praxou).

<i>Návrh rozpočtu CPP pri Agroinštitúte Nitra na rok 2007</i>	2,7 mil. Sk, z toho
mzdové náklady	1,2 mil. Sk
technické zabezpečenie	1.2 mil. Sk
administrácia systému	0,3 mil. Sk

Návrh rozpočtu NLC – Ústavu lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen na rok 2007 – Na zabezpečenie úloh súvisiacich so zavedením poradenského systému v oblasti lesníctva bude organizácia potrebovať zvýšenie rozpočtu o 0,75 mil. Sk, z toho

personálne náklady	0,5 mil. Sk
materiálno-technické vybavenie	0.15 mil. Sk
administrácia systému	0,10 mil. Sk

4.8. Monitoring a hodnotenie výsledkov poradenskej práce

Vypracovanie systému a spôsobu hodnotenia činnosti poradcu, postup pri kontrole výkonu poradenskej činnosti. Určenie metodiky poradenskej práce pre jednotlivé oblasti. Pôdohospodársky poradca musí súhlasiť s hodnotením výsledkov svojej poradenskej práce u jednotlivých zákazníkov, pričom musí byť zabezpečená ochrana údajov získaných pri poradenskej činnosti. Získať zdroje financovania na projekt Hodnotenie kvality systému poradenských služieb podľa CAF a kvalitné riadenie poradenského systému podľa ISO 9004.

Termín: priebežne v ďalších rokoch

Zodpovedný: Agroinštitút

4.9. Informačná podpora poradenstva

Vypracovanie obsahu a spôsobu informačnej podpory poradenstva so zameraním na metodickú a informačnú podporu poradcov s ohľadom na poskytovanie informácií vo verejnom záujme širokému okruhu záujemcov prostredníctvom prostriedkov informačných a komunikačných technológií.

Termín: od marec 2007 – následne v ďalších rokoch

Zodpovedný: Agroinštitút

4.9.1. Vzdelávanie, poradenstvo a poskytovanie informácií

Nakoľko poradenstvo sa zaoberá poskytovaním rád a šírením vedomostí, forma komunikácie zodpovedá a je adekvátne jednotlivým odborným aktom.

Vzdelávanie- poskytuje sa prezenčnou formou v rozsahu jedného až piatich dní, podľa náplne vzdelávacieho kurzu. Vzdelávacie aktivity sa uskutočňujú v priestoroch organizácií MP SR, resp. v súkromných priestoroch tak, aby ich účastníkom mohli byť poskytnuté komplexné služby – výučbové priestory, audiovizuálna technika, občerstvenie, ubytovanie, stravovacie a relaxačné možnosti. Výučbové centrá budú volené tak, aby pre účastníkov vzdelávacích aktivít boli z miesta ich výkonu práce ľahko prístupné a dostupné.

Poradenstvo - rozsah a obsah poradenstva je pre pôdohospodárov voliteľný a dobrovoľný. V prípade nedostatočných kapacít poradcov sa uprednostňujú tí žiadatelia, ktorým sa poskytuje viac ako 15 000 € ročne. Poradenstvo sa poskytuje nasledovným spôsobom:

- poradcom individuálne,
- poradcom skupinovo – formou vzdelávania, podania informácií, odpoveďou na vznesené otázky,
- prostredníctvom elektronických komunikačných prostriedkov
  - internetu zriadeného u žiadateľa,
  - regionálnych Infoterminálov,
  - portálu „Agroporadenstvo“. Zverejňovaním častých otázok pôdohospodárov na FAQ (Frequently ask questions),
- klasickým zasielaním informačných tlačných materiálov.

Poskytovanie informácií a oznamov - distribúcia informačných materiálov z vládnych a rezortných inštitúcií, z orgánov EÚ. Obsiahle, objektívne, aktuálne a prehľadné poskytovanie informácií, ktoré má obsiahnuť čo najširšiu skupinu poskytovateľov a užívateľov poradenských služieb a vyvolať záujem o transfer výsledkov systematického agrárneho výskumu a vývoja do praxe, je jednou z dôležitých priorít a predpokladom napredovania podnikateľských subjektov v rezorte pôdohospodárstva so zreteľom na ochranu životného prostredia.

Za týmto účelom sa prevádzkuje internetový portál www.agroporadenstvo.sk. Základnou úlohou portálu je získavanie, spracovanie a distribúcia informačných zdrojov pre potreby poradenstva v rezorte pôdohospodárstva, najmä s dôrazom na oblasť poľnohospodárstva a výroby potravín. Technickú prevádzku, zálohovanie a informačnú bezpečnosť zabezpečuje prevádzkovateľ prostredníctvom svojho servera s dostatočnou prenosovou rýchlosťou a vysokou spoľahlivosťou.

Databáza poskytuje najmä tieto informácie:

- legislatívne informácie o systéme poradenských služieb v pôdohospodárstve – zamerané na metodickú pomoc pre poradcov a užívateľov poradenských služieb,
- legislatívne informácie EÚ,
- databáza poradcov – na základe pokynov a údajov dodaných elektronickou poštou z CPP je priebežne aktualizovaný *Centrálny register pôdohospodárskych poradcov*:
  - údaje v registri sú vedené v zmysle predpisov o ochrane osobných údajov,
  - pre používateľov obsahuje komfortné vyhľadávanie a triedenie podľa vybraných kritérií,

- vstupné údaje sú vkladané prostredníctvom autorizovaných vstupov na základe pridelených kódov (hesiel),
- pre certifikovaných poradcov je formou dotazníka bližšie špecifikovaná ich činnosť,
- databáza poradenskej činnosti rezortných organizácií – zameranie, poradenské aktivity, oblasti, v ktorých poskytujú poradenské služby a určenie cieľovej skupiny, pre ktorú sú poradenské služby poskytované,
- odborné údaje – slúžiace poradcovi a užívateľom poradenských služieb, rozdelené do kategórií podľa zamerania:
  - normy EÚ,
  - transfer vedecko-výskumných poznatkov do praxe, novinky v oblasti vedy a techniky, nové technologické postupy, pestovateľské a chovateľské trendy,
  - informácie vo forme článkov a publikácií zaradené do jednotlivých kategórií – rastlinná výroba, živočíšna výroba, stroje a zariadenia, ekonomika, potravinárstvo a iné,
  - jednoduché databázové systémy – databáza strojov a zariadení, databáza agrochemikálií, krmív, liečiv a pod. s možnosťou plnotextového vyhľadávania,
  - interaktívne informačné systémy s využitím databáz – systém ochrany rastlín s prepojením s databázou prípravkov a určením dávky, systémy včasného varovania pred vybranými chorobami rastlín a pod.,
  - štatistický prehľad zrážok SHMÚ za zadané obdobie v danom mieste,
- poradenské fórum – umožňujúce viesť dialóg medzi užívateľmi systému a vytvárajúce priestor na odpovede na odborné otázky zo strany zástupcov rezortnej vedeckovýskumnej základne.

Informačná databáza poradenského systému pre oblasť lesníctva sa bude nachádzať na internetovej stránke Národného lesníckeho centra – ÚLPV.

Obidve špecializované databázy na internete – zamerané na poradenstvo - budú poskytovať informácie v rovnakej štruktúre a budú vzájomne prepojené s možnosťou okamžitého prelinkovania.

Technickú prevádzku, zálohovanie a informačnú bezpečnosť budú zabezpečovať prevádzkovatelia internetových stránok.

4.10. Spracovanie odborového triedníka poradenských činností

Prepracovanie a aktualizovanie triedníka poradenských činností so zahrnutím základných požiadaviek a oblastí určených v nariadení Rady (ES) č. 1782/2003 a v ďalších, v prioritách rezortu a ich zreteľným označením a špecifikovaním. Návrh odborového triedníka poradenských činností je uvedený v prílohe č. 3.

Termín: od marec 2007 – následne v ďalších rokoch   Zodpovedné: MP SR, Agroinštitút

4.11. Určenie spôsobu vypracovania poradenských a vzdelávacích programov. Navrhnutie spôsobu a metodiky vypracovania a vyhlasovania

poradenských programov, vychádzajúcich z agrárnej politiky a potrieb rezortu. Tento systém programov je zameraný na podporu poradenských služieb poskytovaných klientom prostredníctvom certifikovaných poradcov.

Termín: apríl 2007

Zodpovedné: MP SR, Agroinštitút

4.12. Informovanie odbornej verejnosti a mediálna podpora Pôdohospodárskeho poradenského systému (PPS)

Zabezpečenie publicity pôdohospodárskeho poradenského systému PPS. Informácia o jeho o úlohách, poslaní a fungovaní. Zverejnenie informačných materiálov, publikovanie v odbornej tlači, na internete a v masovokomunikačných prostriedkoch.

Termín: priebežne

Zodpovedné: MP SR, Agroinštitút

Riešenia vyplývajúce z vyššie uvedených cieľov tvoria východiskovú bázu požiadaviek na realizáciu a spoľahlivú činnosť pôdohospodárskeho poradenského systému PPS počnúc rokom 2007. ***Koncepcia sa pokladá za otvorený flexibilný materiál obsahujúci základné tézy, ktorých splnenie je nevyhnutným predpokladom na vytvorenie efektívneho systému poradenských služieb v pôdohospodárstve Slovenskej republiky. Je prístupný pre ďalšie návrhy, ktoré pomôžu optimálnym spôsobom dosiahnuť stanovený cieľ.***

ZÁVER

Význam pôdohospodárskeho poradenstva spočíva v jeho transferovej funkcii vedecko-výskumných poznatkov, legislatívnych opatrení a rád do praxe. Súčasne zabezpečuje informácie z oblasti riadenia kvality, životného prostredia, trvalo udržateľného rozvoja. Efektívne fungovanie pôdohospodárskeho poradenského systému v každom členskom štáte Európskej únie je považované za jednu z dôležitých úloh Spoločnej poľnohospodárskej politiky.

Priemyselný vek je minulosťou. Žijeme v informačnom veku a v období budovania a rozvoja vzdelanostnej ekonomiky. Najcennejšími aktívami sú informácie. Mnohí podnikatelia zaostávajú iba preto, že majú neaktuálne informácie. Nezastupiteľnosť poskytovania kvalitných poradenských služieb je nepochybniteľná a neoceniteľná.

Slovenská republika zaostáva v inováciách o desaťročia za poprednými krajinami EÚ. Európska komisia upozornila, že by Slovensko malo rozvíjať všetky súčasti, z ktorých sa skladá inovačná výkonnosť a vo zvýšenej miere podporovať výskum a investície do

ľudských zdrojov rôznymi formami zvyšovania ich vedomosti – a to aj podporou celoživotného vzdelávania a poradenskej činnosti. Platí to aj pre slovenské pôdohospodárstvo.

-mib-